

mutatta Perényi Sándor kis-czelli vasúti mérnöknek közleményét »*Az elektromos vezetékek hőkibocsátó képességéről, és hőmérsékéről.*«

Végre Szabó József rendes tag előterjesztette Téglás Gábor dévai realiskolai igazgatónak »*Ujabb barlangi medve-lele-*

tek hazánkból« című dolgozatát, melyben a szerző három barlangi medve (*Ursus spelaeus*) koponyának pontos méreteit közli. A három koponya, melyek közül az egyik az aggteleki, a másik kettő pedig a biharmegyei eküllői barlangból származik, a sepsi-szent-györgyi székely múzeum tulajdonát képezi.

LEVÉLSZEKRÉNY.

KÉRDÉSEK.

(51.) Mely munkák volnának alkalmazsák a tápszernek megvizsgálásának és különféle mérgek feltalálásának tanulmányozására?

(52.) Miképen lehetne a Tapolca zavaros vizét, a melylyel Pápan sokan élnek, egyszerű módon megtisztítani? S. D.

(53.) Mint afele gazdának többször volt már alkalmam azt hallani: »ez el tudja a háztól hívni a patkányokat,« ez ki tudja olvasni a nyüvet az állatokból? stb., a mikre azonban mitsem hederítettem.

Egyszer egy göbém nyüvesedett meg; egyik kocsisom magára vállalta, hogy ő a nyüveket az állatból eltávolítja; harmadnapra azután nem is láttam az állatban egyetlen egyet sem. Tudakozódásomra kocsisom eleinte nem akarta titkát elárulni, később a következő eljárást beszélte el: Egy bögrébe tiszta vizet kell tölteni, azt egy éjen át a szabadba ki kell tölteni, korán hajnalban e vízzel a nyüves állatot jobb kézre leönteni és elpusztul a nyü.

A nyáron egy ökröm egy gödörbe farral beacsúsztván, farát nagyon felhorzsolta és megnyüvesedett; ekkor eszembe jutott, hogy meg kellene kísérlenem a fentebbi eljárást. A dologról senkinek sem szólvá, kora hajnalban kimentem a már előtte való napon elkészített vízzel az istállóba, a járókélők köszöntését nem fogadva (mi szintén a kúrához tartozik?!) és leöntöttem az ökröt jobb kézre és ime!... harmadnapon egyetlen nyüvet sem találtam az ökrörben és egy hét múlva a sebek is teljesen behegdedtek.

Kegyeskedjék engem felvilágosítani, mi idézheti itt elő a hatást? mert hogy nem a senkihez való nem-szólás és a jobb kézre való öntés, azt tudom.

Megjegyzem még, hogy nap felkelte előtt, jobb kézzel kell ezt a manipulációt végezni.

SZÁJBÉLY BÉLA.

(54.) Mikép készül a Graham-kenyér? — mikép készítik hozzá a lisztet és sütik azt kenyérré? Milyen változás idéz elő a szervezetben a vele való élés? Mely okra vezethető vissza e talán tapasztalható változás? H. K.

(55.) Miben áll az úgynevezett Hoi-brenck (ha ugyan ez az igazi név) növénynevelés, s van-e munka, mely azt részletesen ismerteti? H. K.

(56.) A következő kérdést vitattuk: A múlt-havi zivatar alkalmával éjnek idején szem- és fültanuk állítása szerint jég is esett a *Zügligetben*. Azt mondják, hogy *éjjel jég* nem eshetik. Igaz-e ez és minő körülmény-nél fogva? P. A.

(57.) A hold körüli fénygyűrűt vagy *holdudvart* az eső előjelének tartják; csupán csak babona ez, vagy van valami természetes is a dologban? P. A.

(58.) A cukorrépában fejlődésének milyen stádiumában ismerhető fel a cukor jelenléte? — Nem lehetne-e valami módon gyorsítani e növényben a cukor-képződést, avagy nagyobbitani a cukortartalmat? P. K.

(59.) A tyúk-ólakban néha bizonyos poloska-alakú, de nagyobb, soklábú féreg, melyet Fehér- s Veszprém-ben »ovantag«-nak neveznek, a fal, deszkafal-repedésekben úgy elszaporodik, hogy ott szárnyas állatokat tartani s tenyészteni nem lehet.

Azon a vidéken hol ezt tapasztaltam, nem ismernek olyan szert, mely ezen férgeket elpusztítaná. — Volna-e még is valami por, nedv, kenőcs, füst, gáz, melyet sikerrel lehetne kiirtásukra használni?

Az irtószert gyakorlati alkalmazása s kezelése, önként értetődik, igen sokkal könnyebb és biztosabb lenne mint az ember lakása férgel ellen; mert az ólak térfogata aránylag csekély, szerkezete egyszerű s a *repedések nyílások* hozzáférhetők.

M. I.

(60.) A viasz tudvalevőleg a méheknek éppen olyan terméke, mint a selyemhernyóknak a selyme és a pókoknak az on finom szálaik, melyekből hálókát szövik. Azt is tudja minden méhés, hogy a méhek viasz-sejtjeiket rendszerint majdnem hófehérre készítik, melyek csak később, a méztől és a méh-lakokban képződő kigőzöl-géstől sárgulnak meg s kapják az úgynevezett viasz-sárga színt, a fias sejték pedig a fiatal méhektől hátrahagyott bábhártyától megbarnulnak s annál sötétebbek, minél többször használtakat. Igen nevezetes és sajátos dolog azonban az, hogy, ámbár — mint fentebb mondatott — a sejték rendszeresen tiszta fehérre készítettek, mégis, ha a kaptárba sárga- vagy barnaszínű lép-

darabok ragasztatnak, mint a hogy azt a Dzierzon-féle kaptárokban kezdésnek felragasztani szokás, a méhek azokat ugyanolyan színű viaszépítéssel folytatják. Kérdés: mi adja a méheknek azt a nevezetes tehet-

séget, hogy különböző színű viasz-sejteket építhessenek, vagy mi vezeti őket arra, hogy a beragasztott kezdésdarabokat — az eredeti szokástól eltérőleg — hasonló színű építéssel folytatják? HATMI NÁNDOR.

FELELETEK.

(46.) A cséplőgép faburkolatában talált gubóforma, akácz faleveléből készült göngyölegek a *Megachile* genusba tartozó művész-méh-fajnak a fészkei. A *Megachile*-fajok nem társaságban, hanem magánosan élnek, fészkeiket különféle növények lyukak szárába, vagy redves fába vájt lyukakba készítik. A nőstény erős állkapcsaival növényleveleket metél le s azt a lyukba czipeli s azokból készíti a sejteket. Minden egyes sejtbe virágot gyűjt össze, melyre aztán egy-egy petét tojik; a kikelő méhálca, mire elfogyasztja az odakészített virágot, eléri teljes nagyságát, a következő év tavaszán bábbá változik, s azután, mint tökéletesen kifejlett méh hagyja el a sejtet.

A hozzánk beküldött akáczevelekből készült sejtekben is mindenikben egy-egy állzat s kevés virágot találunk.* B. L.

(47.) A tünetny valóban a »melléknapok« tünetny volt. H.

(49.) A még az orvoslás módjának csak nevét halljuk s valódi miben létét nem ismerjük, lehetetlen felőle véleményt adnunk. Tagtársaink igen lekötöznének bennünket, ha a vidékükön divatozó »ráolvasások« módzatait és formuláit az illetőktől kitudnák és velünk pontosan közölnék. Az efféle néphagyományok, még ha pusztá babonából származtak is, mindig érdemesek a följegyzésre. Sz. K.

(51.) Tápszerek vizsgálatáról szóló munkák jegyzéke található a »Term. tud. Közöny« XIII. k. 398. lapján. A méreg hatásától s a méreg ellen szolgáló szerekről szól. Balogh Kálmán »A magyar gyógyszerkönyv kommentárja« című munkája. F. J.

(52.) Közegészségügyünknek mostoha állapotát alig tanúsítja valami inkább, mint az, hogy városaink legnagyobb része még mindig szűkében van a jó és elégséges víznek. Vagy kutakból meríti a nép a vizét, a melyeket a lakások körül meggyűlemlő szenny már régen befertőzött, vagy pedig a városban vagy az alatta elfutó patakából, folyóból merítik az iszapos vizet. Szegednek pl. van ugyan vezetéke, de szüretlen Tisza-vizet osztanak szét belőle; még Budapestnek a külvárosai is nagy részt szüretlen folyóvízzel élnek.

Ezt az állapotot sem az egészség s az civilizáció szempontjából nem tűrhetjük. Az iszapos folyóvíz, úgy mint a tisztátalan kútvíz, egészségtelen, a legveszedel-

mesebb járványokra (kolerára, tifuszra, bélhurutra) hajlamosítja az embereket. Másrészt a víz a tisztaság és kényelem, a jól érzés egyik alapfeltétele; a civilizált nép nélküle nem tud meglenni. Gondoljunk csak el, minő lealacsonyító dolog társadalmunkra nézve, hogy magában a fővárosban — kivált nyáron — ezerek és ezerek vannak, a kik esengnek egy pohár friss, üdítő víz után, s a drágán fizetett vezeték meleg moslékot szolgáltat nekik.

A fővárosban remélhetőleg rövid idő alatt meg fog javulni némileg a víz; vidéki városaink azonban bizonyára még sokáig lesznek kénytelenek a folyók iszapos vizével beérni. Az egészségtan vajmi nehezen tör ott magának utat! E városokban a műveltebb, egészségükre gondosabb lakosok helyesen teszik, ha a viznek tisztítása után látnak, hogy így legalább némileg tűrhető itatra tegyenek szert.

Az iszapos víz tisztítására fölötté sokféle filter készült van használatban. Valamennyinek az a hibája, hogy drága és hogy figyelmes kezelést igényel. Közönséges használatra, a vidéken sokkal ajánlatosabb, ha magunk készítjük a szűrőt, még pedig a következő módon:

Mintegy 2 akós — esetleg még nagyobb — tiszta hordónak kivetjük az egyik fenekét; azután megtöltjük $\frac{1}{4}$ rész tartalmáig tiszta kavicssal, erre, a hordó közepéig, kimosott, öregszemű homokot borítunk; fölébe, 10 centiméter vastag rétegben apró darabokra tört faszenet teszünk, a melyet megint egy réteg öregszemű homokkal s végre kavicssal befedünk, oly módon, hogy a hordó ne legyen egészen megtelve. Egy második hordóba vagy még helyesebben nyílt cseberbe öntjük a megszürtni való vizet. Ezt a hordót (csebert) magasabbra állítjuk, mint a szűrő áll, s csapon át a vizet a kavicsra hagyjuk folyni. A víz a szűrőrétegeken keresztül áramol s megtisztul; alul nyílást készítünk a szűrőn, a melyen a megszürt víz tiszta edénybe gyűjthető. A viztartó hordóból a csapon át csak oly gyorsan szabad a vizet bocsátani, hogy a kavics fölött meg ne gyűljön; a csapot tehát e szerint kell kormányozni. Legjobb a szűrőt a pinczébe elhelyezni, hogy a víz mindig friss legyen.

A viztartó hordót gyakran ki kell öblíteni; úgyszinté a szén felett álló kavics és homokréteget időnként ki kell szedni s jól ki kell mosni; a szűrő így egész éven át s tovább is használható. F. J.

* E művész-méhekről legközelebbi füzetünkben cikket közlünk. SZERK.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.